

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Titlul proiectului:

Creșterea transparenței, eticii și integrității
în administrația publică din județul Satu Mare

Codul proiectului:

SIPOCA 1107/MySMIS2014+ 151935

Denumirea beneficiarului:

JUDEȚUL SATU MARE

Data publicării (lună și an):

August, 2022

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu
poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României.

Spune NU corupției!

JUDEȚUL SATU MARE
CONSILIUL JUDEȚEAN

SZATMÁR MEGYE
MEGYEI TANÁCS

Corupția te condamnă! Condamnă și tu corupția!

Pentru ca prevenirea și combaterea fenomenului de corupție să fie eficientă, este necesară concentrarea pe înțelegerea cauzelor reale ale diferitelor manifestări și pe identificarea metodelor de prevenire și combatere a acestora. Lipsa de educație, lipsa de reglementări specifice, supradimensionarea aparatului public (care inevitabil induce creșterea birocrăției), lipsa transparenței și a altor cauze generatoare a formelor de corupție, evaluate corect și realist pot contribui la stabilirea unor mecanisme eficiente și eficace de prevenire și combatere general valabile sau specifice fiecărei organizații. Transparența și integritatea sunt „dușmanii” cei mai puternici în prevenirea și combaterea corupției. Cultura transparenței organizaționale și decizionale este o practică eficientă pentru o guvernare deschisă. Prevenirea corupției constituie un ansamblu de măsuri aplicate în scopul reducerii incidenței faptelor de corupție și de promovare a culturii integrității prin mecanisme și instrumente adecvate specifice unei organizații sau general impuse la nivel național.

*"Corupția este ca un bulgăre de zăpadă; odată ce începe să se rostogolească, tinde să crească."
Charles Caleb Colton*

Cum poți preveni corupția?

Insușește-ți foarte bine prevederile legislației care reglementează activitatea pe care o desfășori!

Abordează ferm orice relație cu cetățeanul, corect și manifestând respect pentru a nu da impresia că ai fi dispus să accepți ceva în schimbul integrității!

Acordă atenția cuvenită tuturor solicitărilor și nu lăsa impresia că nu ești suficient de motivat, ori că ești foarte ocupat și solicitările nu vor fi rezolvate în termen!

Încearcă să anticipezi situațiile în care o persoană ar putea fi tentată să-ți ofere, sau să-ți promită bani, ori cadouri în schimbul nerespectării îndatoririlor de serviciu!

Refuză orice ofertă și explică persoanei respective care sunt consecințele legale la care se expune!

Nu accepta nici un compromis/exceptie în activitatea ta. Corupția apare și se manifestă pornind de la "micile favoruri"!

Nu accepta servicii gratuite din partea unor persoane care într-o perioadă viitoare ar putea fi interesate să-ți solicite la rândul lor diverse "privilegii"!

Ce este corupția?

Principiul profesionalismului, potrivit căruia funcționarul public are obligația de a îndeplini atribuțiile de serviciu cu responsabilitate, competență, eficiență și corectitudine. Printre domeniile prioritare vizate de Strategia Națională Anticorupție se regăsește și cel al transparenței, integrității și simplificarea procedurilor administrative. În cadrul acestuia obiectivele și direcțiile de acțiune stabilite sunt: dezvoltarea sistemului de management al resurselor umane în vederea diminuării riscurilor asociate fenomenului de corupție. Se poate face prin: creșterea transparenței privind posturile vacante, publicitatea organizării concursurilor, condițiile de recrutare și selecție a personalului din sectoarele vizate de prezenta strategie, referitor la recrutarea din sursă externă; creșterea transparenței posturilor vacante, a condițiilor generale și specifice utilizate în vederea ocupării posturilor prin publicitatea organizării concursurilor de promovare; dezvoltarea sistemelor de carieră în sectoarele vulnerabile la corupție prin dezvoltarea și implementarea ghidurilor de carieră; adaptarea programelor de formare profesională a personalului, în funcție de vulnerabilitatea la fapte de corupție specifice fiecărui domeniu și completarea modulelor de formare în mod corespunzător.

Principiul gestionării responsabile a riscurilor generate de comportamente lipsite de integritate este parte integrantă a procesului managerial la nivel de organizație.

Principiul proporționalității în elaborarea și punerea în aplicare a procedurilor anticorupție presupune: elaborare, implementare, menținere proceduri eficiente, asigurarea proporționalității cu riscurile și vulnerabilitățile organizaționale, precum și dimensionarea conform resurselor și complexității organizației.

În sens larg, corupția este abatere de la moralitate, de la cinste, de la datorie. Ca expresie a relației dintre autorități și cetățeni, corupția reprezintă folosirea discreționară a poziției sau a funcției, prin recurgerea la mijloace ilicite sau ilegale, în scopul obținerii unor interese personale sau de grup. Pentru ca o faptă de corupție să constituie infracțiune și, prin urmare să fie supusă sancțiunilor penale, trebuie să întrunească elementele prevăzute de legea penală.

Din punct de vedere etimologic cuvântul corupție își are rădăcina în latinescul *corruptio* - onis care înseamnă corupere, stricare, distrugere, prin raportare la moralitate și legalitate și care, în izvoarele dreptului penal, caracterizează conduita funcționarului ce își comercializează, își vinde atribuțiile funcției și încrederea acordată de societate în schimbul primirii unor foloase materiale sau bănești.

Corupția nu are o definiție universal valabilă, fenomenul fiind caracterizat de o serie de factori care implică spațiul prin libera circulație a bunurilor, a serviciilor, a persoanelor, a capitalului și a informației, evoluția proceselor politice, economice, sociale, culturale și juridice, acțiunile și consecințele acestora, comportamentul legitim sau ilegitim al persoanei sau grupului de persoane, diferențele între principiile fundamentale ale sistemelor juridice, mecanismele de incriminare, și altele.

Corupția presupune un acord ilicit care se desfășoară în condiții de negociere clandestină și confidențială, în scopul obținerii unor interese de natură patrimonială atât ale corupătorului cât și ale coruptului, coruptul având, de regulă, calitatea de funcționar public.

Corupția se auto-susține deoarece presupune existența a două persoane, corupătorul și coruptul. Nu pot exista funcționari publici corupți fără a exista persoane publice sau private coruptoare.

Corupția - cauze și efecte?

Cauzele generatoare de corupție și gradul de răspândire a fenomenului pot fi determinate, în principal, de:

Factori politici: politizarea aparatului administrativ, politici organizaționale defectuoase, lipsa transparenței decizionale și financiare și lipsa comunicării.

Elementele determinante cele mai importante cuprind:

- lipsa responsabilității politice;
- interese de grup;
- libertatea excesivă acordată unor factori de decizie concomitent cu restrângerea răspunderii superiorului ierarhic;
- traficul de influență asupra mass-mediei.

Principiul transparenței, consultării societății civile și al dialogului social impune, pe de o parte, transparența procesului decizional, iar pe de altă parte consultarea membrilor societății civile în cadrul acestui proces. Creșterea transparenței în serviciile publice se asigură prin: dezvoltarea de instrumente și mecanisme specifice pentru asigurarea transparenței activității instituțiilor publice; implementarea și diseminarea standardelor referitoare la calitatea, condițiile și termenele prestării serviciilor publice; îmbunătățirea gradului de comunicare cu publicul precum și a colaborării inter și intra-instituționale; utilizarea noilor tehnologii ale informației în vederea creșterii transparenței serviciilor publice.

Principiul participării, care se asigură prin consultarea și participarea reprezentanților actorilor interesați în faza de concepție, elaborare și implementare a politicilor publice și a actelor normative.

Principiul simplificării procedurilor administrative, care presupune reducerea sarcinilor administrative în vederea reducerii riscului de corupție la nivelul administrației publice. Aceasta se poate face prin: analiza și revizuirea procedurilor interne în vederea eliminării suprapunerilor și procedurilor redundante de la nivelul fiecărei autorități și instituții publice vizate; analiza și eliminarea factorilor legislativi, organizatorici și tehnologici care limitează calitatea prestării serviciilor publice; elaborarea și actualizarea standardelor referitoare la calitatea, condițiile și termenele prestării serviciilor publice; dezvoltarea și implementarea unor sisteme de măsurare a satisfacției referitoare la calitatea, condițiile și termenele prestării serviciilor publice.

Principiul calității serviciilor, care presupune definirea unor norme calitative și cantitative, adaptate nevoilor actuale ale societății.

Principiul subsidiarității, potrivit căruia exercitarea competențelor se va face de către autoritatea administrației publice locale situată la nivelul administrativ cel mai apropiat de cetățean și care dispune de capacitatea administrativă necesară.

Principii de etică și integritate profesională?

Principiul statului de drept este principiul pe baza căruia este consacrată supremația legii, toți cetățenii fiind egali în fața acesteia. Acesta are la bază respectarea drepturilor omului și presupune separația puterilor în stat. Constituția României consacră prin art.16, egalitatea cetățenilor în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări, precum și dreptul de petiționare al cetățeanului, corelat cu obligația entităților publice de a răspunde la aceste petiții în termenele și condițiile stabilite prin legi (art 51).

Principiul bunei guvernări - Guvernul trebuie să realizeze o bună guvernare, astfel încât cetățenii să simtă că le sunt satisfăcute nevoile generale.

Principiul responsabilității, care impune obligația Guvernului de a formula politici publice și de a răspunde pentru eficiența și implementarea acestora, de a accepta și suporta consecințele neîndeplinirii acestei obligații.

Principiul prevenirii săvârșirii actelor de corupție - activitatea de prevenție este esențială, iar eradicarea corupției se poate realiza și prin utilizarea unor mijloace preventive. Astfel avem identificarea timpurie și înlăturarea în timp util a premiselor apariției faptelor de corupție și manifestarea de diligență în evaluarea partenerilor, agenților, contractorilor.

Principiul eficienței în combaterea corupției, care se bazează pe evaluarea continuă atât din punctul de vedere al rezultatelor concrete cât și al managementului organizațional.

Principiul cooperării și coerenței, în baza căruia instituțiile implicate în prevenirea și combaterea corupției trebuie să coopereze îndeaproape, asigurând o concepție coerentă asupra obiectivelor ce trebuie îndeplinite și a măsurilor ce urmează a fi luate.

Factori legislativi și de reglementare: cadru legislativ incoerent și/sau insuficient, reglementari partinice sau rigide, lipsa culturii legislative.

Elementele determinante cele mai importante cuprind:

- instabilitate legislativă, lacune în legislație, reglementări haotice și frecvente;
- legislație alambicată și cu lacune în prevenirea și combaterea corupției și fraudei, care contribuie la menținerea unor acte de corupție sau forme asociate faptelor de corupție (a se analiza multitudinea de propuneri de modificare a sistemului juridic și judiciar în perioada 2017-2018, alături conținutul acestor propuneri);
- legislație indulgentă în sancționarea faptelor de corupției sau a celor asociate faptelor de corupție.

Factori instituționali: organizarea și funcționarea greoaie sau ineficientă a organismelor publice (birocrăție), proceduri de lucru complicate sau ineficiente, management defectuos, condiții de muncă improprii sau deficitare, conflicte de interese.

Elementele determinante cele mai importante constau în:

- politizarea excesivă a administrației publice;
- lipsa de transparență organizațională și a transparenței decizionale;
- cooptarea și promovarea unor indivizi lipsiți de profesionalism (uneori incompetenți) în funcțiile cheie ale organizațiilor, mergând până la nivelul funcțiilor de conducere inferioare;
- supradimensionarea structurilor organizatorice, care atrage după sine birocratizarea excesivă;
- lipsa de eficiență a unui aparat administrativ, fie el chiar corect, favorizează corupția, deoarece populația dorește o rezolvare în timp rezonabil a problemelor sale;
- sisteme de management și control greoaie care au ca efect scăderea gradului de eficiență a organizației și diminuarea calității activităților din serviciu public (prin depășirea termenelor de soluționare și creșterea numărului de nereguli și abateri de la legalitate și conformitate).

- Corupția din poliție și justiție crește criminalitatea;
- Protejării intereselor financiare ale UE, prin scăderea absorbției fondurilor europene nerambursabile (o particularitate a consecințelor fenomenului de corupție).

Efectele corupției?

Fenomenul de corupție produce efecte nefavorabile foarte grave la nivel național și transnațional, generând în final probleme deosebit de grave, în plan:

➤ **Social:** lipsa de încredere în actul de guvernare și discreditarea politicilor publice promovate, deficiențe ale sistemului juridic, scăderea nivelului de trai (acutizarea sărăciei și a disparităților), scăderea calității serviciilor medicale, tensiuni sociale, etc.

➤ **Corupția sărăcește**, toți plătim corupția din buzunarele noastre. Produsele și serviciile sunt mai scumpe, dacă cei care le produc, vând sau construiesc, au obținut contractele prin mită. Corupția generează sărăcie, se hrănește cu aceasta și se dezvoltă pe seama acesteia. Corupția are ca efect, nu numai sărăcirea celor cu nivel de trai modest, ci și îmbogățirea celor cu nivel de trai ridicat. Cu cât anumite persoane se îmbogățesc prin intermediul corupției, cu atât mai mult ceilalți cetățeni vor avea un nivel de trai mai scăzut;

➤ **Politic:** atentat la valorile democrației, lipsa concurenței politice și scăderea stimulentei morale de a participa la alegeri, etc.;

➤ **Economic:** scăderea investițiilor în special a celor în infrastructură, îngrădirea libertăților antreprenoriale, creșterea inflației, ineficiența colectării taxelor și impozitelor, îndepărtarea investitorilor notabili, etc. Corupția distruge concurența și piața liberă. O economie de piață reală se bazează pe principiul concurenței libere și corecte. Dacă la o licitație una din companii dă mită și obține contractul, a dispărut concurența corectă;

➤ **Instituțional:** ineficiența organizatorică și funcțională, birocrație, etc. Corupția subminează încrederea oamenilor în instituțiile statului;

Factori sociali: dezvoltarea economică nesatisfăcătoare, stări de tensiune și nemulțumire, discriminare. Din etiologia corupției nu pot fi omise cauzele de natură socială, deoarece oamenii care funcționează în puterile statului, provin din societate, nefiind posibil ca o societate să fie cinstită, iar funcționarii săi să fie coruptibili, după cum nici invers nu este posibil.

Elementele determinante cele mai importante constau în:

➤ cauzele de natură socială ce incumbă discriminarea și lipsa egalității de șanse, dar și tratamentul discriminatoriu conjunctural structurii din administrația publică;

➤ dificultăți și nemulțumiri ce pot fi surmontate prin accesul ilegal la favoruri, (se pleacă de la ideea conceptuală că nu poate exista o societate necoruptă fără ca funcționarii publici, care provin din aceeași societate, să fie coruptibili);

➤ erodarea valorilor etice și morale, rezultat și al deficiențelor educaționale;

➤ lipsa de comunicare și informarea deficitară a societății civile;

➤ orice altă disfuncționalitate a sistemului social.

Finalmente, orice disfuncționalitate socială este sursă de corupție, deoarece indivizii sunt tentați, chiar instinctual, să depășească orice problemă cu care se confruntă, iar unul dintre mijloacele prin care dificultățile pot fi depășite este accesul ilegal la favoruri din partea funcționarilor coruptibili. Corupția produce un cerc vicios, deoarece sistemul corupt permite accesul la facilități și la drepturi numai prin corupție.

Factori educaționali și profesionali: educație deficitară în prevenirea corupției, educație profesională slabă, lipsa eticii profesionale, deprofesionalizarea organizației.

Elementele determinante cele mai importante constau în:

- sistem educațional defectuos și corupt, care are cele mai mari șanse de a produce „germeni” ai formelor de corupție, în special în plan profesional;
- lipsa unei educații specifice timpurii, dar și pe parcursul vieții în ceea ce privește cunoașterea cauzelor și efectelor corupției, riscurile dar și formele de prevenire.

Factori comportamentali sau de natură umană: lipsa de etică și conduită morală și profesională, lipsa aprecierilor morale.

Elementele determinante cele mai importante constau în:

- funcționari publici cu orientări antisociale, cu antecedente penale, care disting foarte repede oportunități pentru săvârșirea unor acte orientate spre profit ilicit, promovând ideea și cooptând adepți;
- lipsa de valori etice și morale în conduita funcționarilor publici;
- deprofesionalizarea și ineficiența mecanismelor de formare profesională;
- promovarea favoritismului de către factorii decizionali în detrimentul unor funcționari publici onești, corecți și profesioniști.

Factori economici și financiari: lipsa stimulentele materiale, nemulțumiri de natură bănească sau conjuncturali în raport de entitățile private agreeate de organizație.

Un factor cu potențial generator de corupție este aspirația oricărui

individ de a-și crea situație de bunăstare, care să-i asigure confortul social. De multe ori, omul analizează atât posibilitățile legale, cât și cele ilicite, pentru a-și spori nivelul de trai, iar dacă riscul unui demers ilegal este inferior ca efecte juridice comparativ cu dificultățile unei implicări licite, el va alege să facă apel la modalitățile ilegale de atingere a scopului său.

Un fenomen cu importanță deosebită îl constituie convențiile sau înțelegerile în spatele ușilor închise ale entităților private pentru a-și crește profitul sau a-și menține pozițiile pe piață. În unele cazuri, asemenea convenții sunt cunoscute și tolerate de instituțiile și autoritățile publice, deoarece anumiți funcționari sunt părtași la înțelegerile ilegale.

